

Remissvar gällande Distribution av radio och tv i det nya medielandskapet (SOU 2025:116)

Inledning

Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB) välkomnar och ser positivt på utredningens analys av hur radio- och tv-distribution förändras i ett digitaliserat medielandskap. Vi delar uppfattningen att tillgången till fria och oberoende medier är central för demokratin. Samtidigt konstaterar FSDB att frågor om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning behandlas relativt översiktligt i betänkandet.

Nedan redovisas FSDB:s synpunkter med utgångspunkt i centrala avsnitt i betänkandet.

Synpunkter utifrån slutbetänkandets avsnitt

3.4 Mediers betydelse i kris och krig

Enligt utredningen har radio och tv en särskild betydelse vid kriser och höjd beredskap. FSDB delar denna bedömning, men vill tillägga att även andra informationskanaler (svt.se, sr.se, ur, appar), är av stort värde för personer med funktionsnedsättningar.

Om information endast förmedlas via ljud eller visuella kanaler riskerar personer med dövblindhet att inte nås av viktiga samhällsmeddelanden.

FSDB anser därför att frågor om krisinformation bör innehålla ett funktionshinderperspektiv, inklusive:

- tillgängliga varningssystem
- flera parallella informationskanaler
- lösningar som fungerar tillsammans med individuella hjälpmedel
- enkel tillgång till hela public service utbud.

4.4 Reglering (Sändningstillstånd för public service-företagen)

FSDB
Telefon: 08-39 20 40
Mejl: info@fsdb.org

Utredningen konstaterar att public service-verksamheten ska ta hänsyn till personer med funktionsnedsättning. I betänkandet anges exempelvis att sändningstillstånden innehåller krav som rör *“tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning”* och andra krav på programverksamheten.

Regeringen ska enligt den nya lagen om public service ställa upp villkor som omfattar bland annat *“krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning”*.

FSDB ser mycket positivt på att dessa krav tydligt anges. Samtidigt konstaterar vi att betänkandet inte förtydligar vad tillgänglighet eller ansvar för minoritetsspråk innebär i praktiken för olika grupper av personer med funktionsnedsättning.

För personer med dövblindhet är det exempelvis avgörande att innehåll kan nå genom flera olika tillgänglighetslösningar, såsom:

- syntolkning
- textning och uppläst text
- tydligt tal
- teckenspråkstolkning
- kompatibilitet med hjälpmedel såsom skärmläsare och punktskriftsskärmar
- tillgänglighetsinställningar i appar och digitala plattformar.

FSDB anser därför att tillgänglighet i public service-uppdraget behöver förtydligas.

9.3.2 Behov av att samma innehåll når alla samtidigt och med samma kvalitet

I avsnittet konstaterar utredningen att: “Distribution av radio och tv över internet är i dag över lag väl fungerande och det är generellt inte några problem med kvaliteten.”

Bedömningen utgår till stor del från om sändningar kan levereras till användarna.

FSDB
Telefon: 08-39 20 40
Mejl: info@fsdb.org

FSDB vill framhålla att analysen inte fullt ut speglar situationen för personer med funktionsnedsättning. Att distributionen fungerar rent tekniskt innebär inte nödvändigtvis att tjänsterna är tillgängliga för alla.

FSDB anser att utredningens analys bör kompletteras med ett tillgänglighetsperspektiv, eftersom tekniskt fungerande distribution inte innebär att radio- och tv-tjänster faktiskt är användbara för personer med dövblindhet om plattformar, gränssnitt och navigering inte fungerar tillsammans med hjälpmedel.

Vi vill understryka att public service material måste finnas tillgängligt även i en krissituation, och att public service utbud bör planeras som samhällsviktigt.

11.2–11.5 Reglering om framhävande

I avsnitten behandlar utredningen regler om framhävande av innehåll av allmänintresse och hänvisar till AV-direktivet. Där anges bland annat att direktivet innehåller bestämmelser om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Utredningen fokuserar dock främst på upptäckbarhet, det vill säga att innehåll av allmänintresse ska vara lätt att hitta i digitala tjänster.

FSDB vill framhålla att upptäckbarhet är en viktig del av tillgänglighet, men att det för personer med dövblindhet är avgörande att innehållet också kan användas och uppfattas, vilket kräver att det presenteras i tillgängliga format och via tekniska lösningar som fungerar tillsammans med hjälpmedel.

FSDB anser därför att frågan om tillgänglighet i digitala medietjänster bör behandlas mer utförligt i samband med regler om framhävande och distribution.

”Det finns behov av att framhäva radio- och tv-program av allmänintresse som tillhandahålls över internet och en reglering om framhävande är nödvändig för att uppnå mål av allmänintresse.”

FSDB
Telefon: 08-39 20 40
Mejl: info@fsdb.org

FSDB håller med om denna bedömning och vill särskilt understryka vikten av att kraven på framhävande och tillgänglighet lagstadgas tydligt. Erfarenheten visar att synlighet och tillgänglighet annars riskerar att bli beroende av kommersiella prioriteringar och tekniska plattformars egna val.

”Det skulle kunna diskuteras om alla radio- och tv-program som tillhandahålls av public service-företagen kan anses vara av sådant allmänintresse att det bör framhåvas, eller om det enbart avser delar av utbudet. Utredningens uppfattning är att programutbudet bör betraktas som en helhet. De innehållsvillkor som ställs upp avser också hela programföretagens utbud. Hela programutbudet bör således omfattas av en skyldighet om framhävande”.

För personer med dövblindhet och andra funktionsnedsättningar är det avgörande att public service-innehåll inte bara finns tillgängligt, utan också är enkelt att hitta och använda i praktiken. En tydlig lagstiftning behövs därför för att säkerställa att hela befolkningen, oavsett funktionsförmåga, får likvärdig tillgång till public service och samhällsviktig information, även i tider av kris och höjd beredskap.

FSDB önskar också tydliga sektioner för teckenspråkstolkade program samt program som är syntolkade och har tydligare tal i respektive applikation.

Sammanfattande synpunkter

FSDB välkomnar utredningen och lagförslag kring framhävande om distribution av radio och tv, men anser att tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning behandlas för översiktligt.

Förbundet efterlyser tydligare krav på tillgänglighet i public service-uppdraget, bättre tillgängliga digitala plattformar samt särskilda sektioner för exempelvis teckenspråkstolkade, transkriberade och syntolkade program.

FSDB

Telefon: 08-39 20 40

Mejl: info@fsdb.org

FSDB framhåller även att frågor om digital distribution, upptäckbarhet och krisinformation måste analyseras ur ett funktionshinderperspektiv så att information faktiskt kan nå och användas av alla.

Tack!

Med vänliga hälsningar,

Förbundet Sveriges Dövblinda